

Juha Honkatukia

12.8.2024

Sosiaali- ja terveysministeriö

Lausunto on valmisteltu lausuntopalvelu.fi:ssa

Lausuntopyyntönnö VN/14777/2024 ja STM062:00/2024

VN/14777/2024 Hallituksen esitys eduskunnalle sairauspäivärahan muutoksia ja sosiaaliturvarahastojen säästöjen kanavoimintia koskevaksi lainsäädännöksi

Terveyden ja hyvinvoinnin laitos on tutustunut hallituksen esitykseen sairauspäivärahan muutoksia ja sosiaaliturvan säästöjen kanavoimintia koskevaan lakiesitykseen.

Esityksellä pyritään varmistamaan hallitusohjelman säästöjen toteutuminen täysimääräisinä siltä osin, kuin ne koskevat sosiaaliturvarahastoja. Mikäli sosiaaliturvarahastoihin kohdistuvia säästöjä ei kanavoitaisi, seuraisi tästä sosiaaliturvarahastojen luonteen vuoksi, että rahastojen menot laskisivat, mutta myös rahastojen ja siten julkisen talouden tulot laskisivat, jolloin julkisen talouden vahvistamisen tavoitteita ei saavutettaisi.

Kanavoiminnista noin 220 miljoonaa euroa toteutettiin jo vuoden 2024 alusta lukien, ja p.o. esityksellä on tarkoitus toteuttaa puuttuva osa kanavoiminnista, eli noin 914 miljoonaa euroa. Esityksessä ehdotetaan, että kanavoimintatarpeesta noin 630 miljoonaa euroa toteutettaisiin alentamalla valtion sairausvakuutuslain mukaisiin menoihin kohdistuvaa rahoitusosuutta. Tämä rahoitusvastuu siirtyisi työnantajien ja vakuutettujen rahoitettavaksi sairausvakuutuksessa, joka vaikuttaisi hieman myös julkisen sektorin työnantajien vakuutusmaksuihin. Kun samalla ansiotuloverotuksessa vähennyskelpoiset sosiaaliturvamaksut kokonaisuutena laskevat, valtion, kuntien, sekä seurakuntien veropohjat kasvavat. Tämä kasvattaa ansiotuloverotuksen tuloja niin, että kanavoimintatarve kokonaisuudessaan tulee katettua.

Ehdotetussa kanavoimintaratkaisussa työttömyysvakuutusmaksujen annettaisiin laskea. Työnantajien osalta aleneva maksurasitus kompensoitaisiin kiristämällä työnantajien sairausvakuutusmaksua.

Juha Honkatukia

12.8.2024

Palkansaajien sairausvakuutuksen päivärahamaksu vastaavasti alenisi. Osa tästä palkansaajien työttömyysvakuutusmaksun ja päivärahamaksun alenemasta kanavoituisi automaattisesti ansiotuloverotuksen kautta. Jäljelle jäävä osuus kanavoitaisiin korottamalla palkansaajien sairaanhoitomaksua ja pienentämällä valtion rahoitusosuutta sairaanhoitovakuutuksesta.

Kanavointi toteutettaisiin täysimääräisesti vuoden 2025 alusta lukien, vaikka etuusmenojen säästöpäätökset toteutuvat asteittain vuosina 2024–2026. Aluksi luovuttaisiin sairausvakuutuksen työtulovakuutuksen valtion 5 prosentin perusosuudesta päivärahaetus- ja kuntoutusrahakuluissa, jotka vuonna 2025 ovat noin 108 miljoonaa euroa. Tämä vähentäisi työtulovakuutuksen valtion rahoitusta ja kasvattaisi sekä palkansaajien että työnantajien rahoitusosuuksia. Lisäksi ehdotetaan, että työnantajien rahoitusosuutta sairausvakuutuksen työtulovakuutuksesta korotettaisiin 70 prosenttiin ja palkansaajien ja yrittäjien rahoitusosuutta alennettaisiin 30 prosenttiin vuodesta 2025 lukien. Näiden toimien jälkeen jäljelle jäävien säästöjen kanavointi toteutettaisiin sairausvakuutuksen kautta siten, että sairausvakuutuksen sairaanhoitovakuutuksen vakuutettujen rahoitusosuutta korotettaisiin ja valtion rahoitusosuus laskisi. Vakuutettujen osuus sairaanhoitovakuutuksen kuluista muutoksen jälkeen olisi 48 prosenttia nykyisen 33 prosentin sijaan ja valtion rahoitusosuus olisi 52 prosenttia, kun se nyt on 67 prosenttia.

Ehdotettu ratkaisu mahdollistaa sen, että työttömyysvakuutusmaksujen annettaisiin alentua normaalisti hallituksen linjaamien säästöpäätösten myötä. Samoin se mahdollistaa sen, että myöhemmin annettavassa erillisessä hallituksen esityksessä tullaan ehdottamaan, että työttömyysvakuutusmaksun tuotosta ei jatkossa tilitettäisi peruspäivärahan rahoitukseen erillistä 50,3 miljoonan euron erää. Työttömyysvakuutuksen ja sairausvakuutuksen maksuja koskeva ratkaisu johtaisi siihen, ettei vakuutusmaksu- ja verorasitus tämän esityksen johdosta kokonaisuutena kiristyisi.

Lisäksi ehdotetaan, että sairausvakuutuksen maksuprosenteista säädetään lain tasolla vuoden 2025 osalta, koska tämän esityksen muutoksista johtuen sairausvakuutuslain 18 luvun 23 ja 24 §:ssä tarkoitettua valtioneuvoston asetusta sairausvakuutuksen

Juha Honkatukia

12.8.2024

maksuprosenteista ei ehditä antamaan lailla säädetyssä aikataulussa vuodelle 2025. Esityksen sairausvakuutusmaksuprosentit ja sairausvakuutuksen rahoitusosuudet tarkentuvat vielä palkkasumman ja etuuksien kehityksen perusteella. Lopulliset maksuprosentit ovat tiedossa marraskuussa 2024. THL arvioi, että maksujen vaiheittaisesta toteuttamisesta saattaa syntyä siirtymävaiheessa lisävaikutuksia joillekin väestöryhmille.

Esitys vaikuttaisi myös päivärahojen korvaustasoon. Sairauspäivärahan, osasairauspäivärahan, luovutuspäivärahan ja kuntoutusrahan laskentakaavaa ehdotetaan muutettavaksi siten, että 70 prosentin korvaustasoon oikeuttavan vuositulon yläraja alennettaisiin nykyisestä 35 769 eurosta 27 633 euroon. Tulorajan ylittävältä osalta sairauspäivärahaa karttuisi nykyisen 20 prosentin sijasta 15 prosenttia. Laskentakaavan muutoksen tarkoituksena on toteuttaa säästöjä hallituksen kehyspäätöksen mukaisesti sairauspäivärahan menoihin painottaen toimenpiteitä ylempiin tuloluokkiin.

THL pitää leikkausta merkittävänä, mutta arvioi sen tuovan säästöjä ja painottuvan osittain suurempiin päivärahoihin. THL pitää hyvänä, ettei leikkaus kohdistu vähimmäismääriin päivärahoihin. THL:n SISU-mallilla tehdyn arvion perusteella sairauspäivärahan leikkauksella ei ole juurikaan vaikutusta asumis- tai toimeentulotuen määrään. Päivärahaetuuksien leikkauksen vaikutusta kotitalouksien tuloihin kompensoi osittain verojen pienentyminen ja osaltaan sairauspoissaolojen vähentyminen.

THL on arvioinut, että kaiken kaikkiaan kanavoinnin vaikutukset kotitalouksien tuloihin ovat neutraaleja. Vaikutukset saattavat kuitenkin kohdentua hieman eri tavoin eri ikäryhmiin ja tuloluokkiin riippuen siitä, mitkä ovat lopulliset maksuprosentit.

Pääjohtajan sijainen

Mia Nykopp

Johtaja

Piia Aarnisalo

Juha Honkatukia

LAUSUNTO 4(4)
THL/3171/4.00.00/2024

12.8.2024

SIGNATURES**ALLEKIRJOITUKSET****UNDERSKRIFTER****SIGNATURER****UNDERSKRIFTER**

This documents contains 4 pages before this page
Dokumentet inneholder 4 sider før denne siden

Tämä asiakirja sisältää 4 sivua ennen tätä sivua
Dette dokument indeholder 4 sider før denne side

Detta dokument innehåller 4 sidor före denna sida

PIIA SINIKKA AARNISALO

30fc9b09-c596-4b64-bd1a-9d53303b5327 - 2024-08-13 12:49:23 UTC +03:00
BankID / MobileID - 72067b34-244a-4c64-861e-5d4d3b5d1db8 - FI

Mia Johanna Nykopp

42e12792-7388-4b90-bd4b-86c0e9aa5405 - 2024-08-13 22:24:37 UTC +03:00
BankID / MobileID - 17881ce1-f62e-4a46-9239-d7a2a30ebcad - FI

authority to sign
representative
custodial

asemavaltuus
nimenkirjoitusoikeus
huoltaja/edunvalvoja

ställningsfullmakt
firmateckningsrätt
förvaltare

autoritet til å signere
representant
foresatte/verge

myndighed til at underskrive
repræsentant
frihedsberøvende